NE SZÁMÍTSATOK AMERIKÁRA!

MOLNÁR TAMÁS

Molnár Tamás, a New York Egyetem 49 éves professzora, az Egyesült Államok konzervatív gondolkodóinak egyik vezető alakja. Két könyve jelent meg eddig Franciaországban: *Sartre, korunk filozófusa* (1968) és *Szemtől szemben a baloldallal* (1970). Még idén októberében fog megjelenni a harmadik: *Az ellenforradalom*.[1] Molnár professzor az *Express* folyóirat riporterének így nyilatkozott a jelenlegi amerikai krízisről:

Mostanában az Egyesült Államokban egy új elszigetelődés jeleit látjuk. Kiktől származik ez az ötlet?
Egyszer valaki kiszámolta, hogy minden huszonöt évben elborítja Amerikát egy ilyen elszigetelődési hullám. Ebben a mostaniban csupán az az újdonság, hogy most nem jobbról ered ez a mozgalom, hanem a Demokrata Párttól, annak is a balszárnyától. Itt le kell szögeznünk, hogy az amerikai választók nagy többsége roppant kevéssé érdeklődik a külvilág iránt. A baloldal szerint újra kell rendezni a „prioritásokat": első a rasszizmus kérdése, véget kell vetni a gettóknak, harcolni kell a szegénység ellen, és csökkenteni kell a külföldi beavatkozásokat. Ne legyen többé Amerika a világ csendőre! Már csak azért se, mert az túl sokba kerül. Az ilyen kérdések és minden, ami az emberek pénztárcáját érinti, manapság a radikális baloldalhoz kapcsolódik, illetve mindazokhoz, akik sokallják az adót.

Nincsen itt ellentmondás az átlag amerikai nemzeti büszkesége és e között az „Amerika mindenekelőtt" politika között?
A nemzeti büszkeség érzése egykor igen erős volt, de mára elhalványult. A balos intellektüelleknek egy jelentős része céltáblájának tekinti a nemzeti büszkeséget, annak valamennyi megnyilvánulásával együtt. Ezelőtt soha nem égettek amerikai nemzeti zászlókat. A tömegek nagy része morálisan süllyedőben van. A sajtó, a rádió és a televízió züllesztő hatása taszítja őket egyre lejjebb.

Nem lehetséges, hogy itt egy generációs konfliktusról van szó?
Úgy is mondhatjuk, de újdonságként megjelent a családokban egy „ötödik hadoszlop": a gyermek. A kollégisták és az egyetemisták baloldali szlogenekkel térnek vissza a családi otthonba, ezekkel meglepik és elképesztik a szülőket. Így aztán a szülők, miután ezek a jelszavak nem kívülről érkeznek, hanem immár a családi fészekből, lassacskán elfogadják őket.

Mi tolódott előbb balra: a sajtó vagy a közvélemény?
Az egyetem. Ma az Egyesült Államokban már nem beszelhetünk politikai balról, hanem csak kulturális balról. Ez egy kulturális forradalom, ami nem Kínában, hanem Amerikában ment végbe. A „mindent szabad" nevében köztiszteletben álló pedagógusok már legalább húsz éve bevezettek egy tiltásellenes, megengedő

1 A könyv először angol nyelven jelent meg 1969-ben, a francia kiadás végül 1982-ben látott napvilágot. (*A szerk.*)

Molnár Tamás (1921–2010) az 1960-as évek derekán

filozófiát, az egyetemektől az általános iskolákig. Aztán ez a filozófia behatolt az amerikai élet valamennyi struktúrájában. Az egyetem mára forradalmi központtá vált. Az a hatás, amit Franciaországban Edgar Faure törvénye keltett,[2]

2 Edgar Faure francia oktatásügyi miniszter 1968 novemberében egy törvénnyel megreformálta a hagyományos francia oktatási rendszert. *(A ford.)*

Amerikában már a kezdetek óta megfigyelhető volt. A Faure-törvény eredménye, hogy az oktatási programokat évről évre megreformálják, megváltoztatják a tanítás szellemét vagy tárgyát, és így aztán soha nem adnak lehetőséget a tanulóknak arra, hogy részt vehessen egy stabil struktúrájú oktatásban. Ez az állandó szándékos nyugtalanság az oka annak a páratlan készségnek, amivel az amerikai társadalom a kulturális forradalmat elfogadta.

Mi ennek a forradalomnak a célja?

Hogy ezt megválaszolhassuk, vissza kell térnünk a múltba. Az alapító atyák azt állították, hogy Amerika más, mint a többi nemzet. Amerika az emberi társadalomnak olyan modellje, amit előbb vagy utóbb, saját érdekében az egész világ követni fog. Ebből a messianisztikus vagy utópisztikus látomásból indul ki a mai baloldal, amikor az együgyű amerikai polgárban ilyen lelkiismeret-furdalást kelt: „Elárultuk a mi nagy ideálunkat. Addig, amíg még az országunk nem volt szuperhatalom, addig jártunk elől jó példával az emberiségnek." És ez a gondolat termékeny talajra hullott. Épp ez az oka annak, hogy a kulturális forradalom soha nem fog célhoz érni. A forradalmaknak nincsen vége. Ha az amerikai társadalom szelleme ma forradalmi, annak az oka konformizmusában keresendő. Holnap valami más lesz a divat, s legtöbben az is követni fogják.

Mondhatom, Ön igazi jobboldali! És hogy látja: mondhatjuk, hogy ez az egyetemi szubverzió tulajdonképpen a tudás elleni sztrájk?

A Massachusetts Institute of Technologyn és több más egyetemen a baloldali erőknek sikerült bezáratniuk tudományos létesítményeket. Hamarosan el fogják nyomni a természettudományokat Amerikában. Újra tanúi lehetünk a gondolkodó fők kivándorlásának, de most az ellentétes irányba: a brit és a német tudósok visszavándorolnak Európába. Igen jelentős esemény, hogy a kongreszszus nemrégiben leszavazta egy amerikai szuperszonikus repülő finanszírozását. Ebben az Amerikában, ahol a siker vallása a legfontosabb vallás, az átlag polgár most kénytelen elfogadni a kudarcot, legalábbis időleges kudarcot, a technológia, a honvédelem és más fontos területeken. Persze, az amerikai hitvallással ellentétes lenne összeomlásról beszélni. Mindig azt kell mondani, hogy minden folyamat, még a legrosszabb is, új gyümölcsöket hoz. De egy valami biztos, és ezt Európának tudomásul kell vennie: a '70-es években ne számítsanak Amerikára. Sem politikai, sem pedig katonai szempontból. ■

L'Express, 1971. június. 87.

(Fordította: Barna Teréz)